

ІДЕАЛ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ Г. ВАЩЕНКА

Г. Ващенко обґрунтовано вважав, що ідеал не може бути постійним, він повинен удосконалюватися. “Розв’язуючи питання про цілі виховання сучасної української молоді, ми мусимо рахуватися не лише з нашими традиціями, а й з тими завданнями, що ставить перед нами сучасне і майбутнє, а також приймати до уваги психічні властивості нашого народу, як позитивні, так і негативні. Перші треба розвивати, другі усувати або принаймні ослаблювати”. Тому на формування ідеалу вихованця в сучасних умовах впливають процес державотворення в Україні, загальна демократизація, гуманізація і гуманітаризація національної системи освіти та виховання, стан суспільно-економічного, політичного і духовного життя суспільства, дія всіх суспільних інститутів та ідеологічної системи, загальнолюдські, національні та конкретні професійні цінності. Їх перетворення в ідеал виховання також залежить від здатності вихованця усвідомлювати та сприймати їх, а згодом творчо трансформувати суспільний ідеал в особистісний.

На сьогодні в українському суспільстві склалася така ситуація: комуністичні ідеали зруйновано, а обґрунтування інших, дійсно українських, гуманних натомість ідеї вкрай повільно і незадовільно. Це позначається на зростанні злочинності та смертності в суспільстві, зниженні рівня добробуту, політичної активності українських громадян, втраті ними моральних критеріїв поведінки, позитивних життєвих орієнтирів. Негативні наслідки цих явищ позначаються, у першу чергу, на вихованні [1, с. 150–153].

На долю сучасного покоління українських вихователів випала важка і відповідальна місія – формування і обґрунтування ідеалу українського виховання. Для цього необхідно, по-перше, критично проаналізувати ідеали виховання, що мали місце в наукових доробках, творах видатних вітчизняних філософів, педагогів і літераторів, зробити об’єктивні висновки та визначити шляхи творчого застосування їхніх провідних думок; по-друге, визначити філософську методологію сучасної української педагогіки, обґрунтувати її гуманістичну парадигму, втілювати цю парадигму в суспільну свідомість та зробити провідною мотивацією професійної діяльності українських педагогів; по-четверте, відповісти на таке запитання: “У чому полягають цілі й смисл існування людини взагалі та в Українській державі – зокрема?”

У руслі сучасних гуманістичних тенденцій педагогічна наука досить чітко визначає основні цінності в національній системі виховання й освіти: це – пріоритет інтересів Людини, орієнтація на загальнолюдські цінності, допомога вихованцю актуалізуватися в житті, спрямованість

виховних зусиль не до людини, а до її особистості. Таким чином, відбувається пошук людиною своєї особистості. Тому виховний ідеал має бути конкретним і сприяти пізнанню вихованцем самого себе, його творчій самореалізації. Такий підхід є дійсно особистісним [2, с. 426–459].

Стрижнем особистості є служіння Богові і Україні. Ця властивість людини, на думку Г. Ващенка, повинна зайняти домінуюче місце і тривати постійно. Проте людина повинна бути чутливою і до викликів часу та бути готовою відповідати на них. Стрижневій сутності психіки українця повинні підпорядковуватися всі інші властивості – як психічні, так і фізичні. Але водночас, вони повинні бути також адекватними часові. Служба Богові і Україні за Г. Ващенком передбачає:

- розвиток інтелектуальних можливостей людини (світогляду, фахової підготовки тощо);
- орієнтацію світогляду на християнські засади, озброєність християнським віровченням, загальну освіченість;
- виховання волі і характеру (принциповість і здатність ставити перед собою виразну мету, стриманість, вміння володіти собою);
- працьовитість, дисциплінованість, оптимізм;
- моральне виховання на релігійній основі;
- виховання родинності, “бо родина завше була найважливішою підвалиною життя суспільного, а значить і державного”;
- пошани до старших;
- статеву стриманість;
- власну гідність;
- естетичну вихованість (сприймання і здатність до творчості);
- фізичний розвиток і підтримку власного здоров’я;
- любов до природи, “бо саме красоти природи є джерело найчистіших наших радостей” [3, с. 192–203].

Список використаної літератури

1. *Ващенко Г.* Виховний ідеал : підруч. для педагогів, виховників, молоді і батьків / Г. Ващенко. – Полтава : Полтавський вісник, 1994. – 190 с.
2. *Григорій Григорович Ващенко (1878–1967)* // Персоналії в історії національної педагогіки : 22 видатних українських педагоги : підручник / під заг. ред. А. М. Бойко. – К., 2004. – С. 426–459.
3. *Довбня В.* Християнська філософія доби патристики як джерело філософсько-освітніх поглядів Г. Ващенка / В. Довбня // *Філософія освіти.* – 2008. – № 1/2. – С. 192–203.